

Związek Zawodowy
Celnicy PL

Nysa, dnia 03.04.2013 r.

ZZ Celnicy PL - 29/13

Pan Donald Tusk

Prezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze

Związek Zawodowy Celnicy PL zwraca się **z wnioskiem o zaprzestanie prac** nad zmianami *Ustawy o Służbie Celnej oraz Ustawy o Systemie ubezpieczeń społecznych* dotyczących zmniejszenia ze 100% do 80% świadczenia chorobowego dla funkcjonariuszy celnych oraz odstąpienia od objęcia funkcjonariuszy celnych orzecznictwem komisji lekarskich podległych ministrowi spraw wewnętrznych.

Według Ministra Finansów uzasadnieniem dla proponowanej zmiany jest zmniejszenie liczby dni chorobowego poprzez kontrole zwolnień lekarskich oraz zmniejszenie uposażenia, które obecnie wynosi 100% i przez to nie zabezpiecza przed nadużyciami oraz szeroko rozumiana zasada sprawiedliwości. Minister przewiduje, że zmiana spowoduje zmniejszenie średniej liczby dni chorobowego o 50%.

Analiza stanu prawnego, poparta danymi statystycznymi podważa prawidłowość stanowiska Ministerstwa Finansów i zasadność prezentowanych wniosków i wprowadzenia postulowanych zmian.

Funkcjonariusze celni korzystają ze zwolnienia chorobowego wyłącznie na podstawie zaświadczenia lekarskiego. W Służbie Celnej działają Komisje uprawnione do kontroli zwolnień lekarskich, są ku temu podstawy prawne w ustawie i w przepisach wykonawczych.

Nie jest prawdą, że chorobowe nie powoduje zmniejszenia uposażenia funkcjonariusza celnego. W Służbie Celnej od lat wprowadzono mechanizmy, które powodują znaczne i dotkliwe zmniejszenie wynagrodzenia za przebywanie na chorobowym.

Aktualnie średnia wieku funkcjonariuszy celnych należy do najwyższej we wszystkich formacjach mundurowych, w niektórych izbach średnia wieku wynosi aż 49 lat. Liczba funkcjonariuszy w wieku powyżej 50 roku jest ponad dziesięciokrotnie większa niż w innej formacji o porównywalnym stanie osobowym, zadaniach i warunkach służby. Mimo to w Służbie Celnej jest znacznie mniejsza średnia liczba dni chorobowego i na dodatek funkcjonariusze celni około 40% krócej korzystają z chorobowego niż osoby zatrudnione na stanowiskach cywilnych.

Związek Zawodowy- Celnicy PL

Adres dla doręczeń: 48-300 Nysa ul. Otmuchowska 50
e-mail slawomir.siwy@celnicy.pl, tel: 668-438-041

Fakty potwierdzają, że w Służbie Celnej są najskuteczniejsze zabezpieczenia przed nadużyciami zwolnień lekarskich, funkcjonariusze Służby Celnej **nie nadużywają** przysługującego im przywileju, a okres chorobowy wynika głównie z przyczyn niezależnych od człowieka, tj. zwolnień w przypadku ciężkich przewlekłych chorób lub wypadków losowych. Zmiana w kierunku dostosowania zasad obowiązujących osób zatrudnionych na stanowiskach cywilnych może skutkować także „dostosowaniem” liczby dni chorobowego tj. wzrostem absencji. Specyfika służby jest odmienna niż wykonywanie pracy na podstawie przepisów regulowanych przez Kodeks Pracy. Występuje wiele różnic, które nie uzasadniają wybiórczego podejścia do porównań sprowadzonych do jednej kwestii, która jest elementem całkowicie odmiennych systemów przywilejów, uprawnień, wymagań i ograniczeń i warunków pracy lub służby.

Uzasadnienie stanowiska Związku

- Z uzasadnienia projektu wynika, że średnia liczba dni zwolnienia lekarskiego przypadająca na jednego funkcjonariusza w Służbie Celnej wynosiła 20 dni w 2010 r. i 21 dni w 2012 r. Dla porównania w Straży Granicznej było to o 7 dni więcej w każdym roku natomiast wg. danych ZUS „cywile” w 2011 r. chorowali średnio aż 35 dni. Już z tego zestawiania, wynika, że chorobowe w Służbie Celnej nie stanowi problemu;
- Na koniec grudnia 2010 r. w Straży Granicznej (stan kadrowy w SG jest porównywalny do stanu kadrowego w SC) pełniło służbę 295 funkcjonariuszy w wieku powyżej 50 lat, a w Służbie Celnej 3209 funkcjonariuszy, natomiast w 2015 r. prognozowano aż 5116 funkcjonariuszy w wieku powyżej 50 lat (liczba ta nie uwzględnia wydłużenia wieku emerytalnego do 67 lat). Mimo zdecydowanie starszej wiekowo kadry w Służbie Celnej średnia liczba dni zwolnienia lekarskiego jest znacznie mniejsza;
- Wiek emerytalny funkcjonariuszy celnych został wydłużony do 67 lat wobec 55 lat w pozostałych formacjach mundurowych. Zwiększona zachorowalność w pewnym okresie w pełni uzasadnia wiek funkcjonariuszy, a także warunki służby tj. na otwartej przestrzeni, w nocy, w bardzo dużym stresie, w warunkach znacznych różnic temperatur itd.

W Służbie Celnej od dawna istnieją mechanizmy zniechęcające do nadużywania zwolnień lekarskich, tj.:

- funkcjonariusze celni otrzymują 100% uposażenia w okresie choroby, ale chorobowe zmniejsza wysokość nagrody rocznej, tzw. „trzynastki” – art. 155 ustawy o Służbie Celnej;
- nagrody z funduszu 3% są obniżane lub nienależne funkcjonariuszom przebywającym na chorobowym. Zgodnie z zapisami regulaminów nagród kwoty nagrody, która nie została wypłacona funkcjonariuszowi z powodu nieobecności w służbie zwiększają nagrodę dla pozostałych funkcjonariuszy- zasady takie obowiązują przy podziale nagród, tak gdzie Dyrektorzy nie zerwali wciąż jednostronnie obowiązujących Regulaminów;

- chorobowe zmniejsza kwotę dodatków, do których są uprawnieni funkcjonariusze w oddziałach celnych granicznych i w grupach mobilnych, tj.: dodatku za realizację zadań z zakresu kontroli: zgłoszeń celnych, towarów i osób, dodatek za służbę na jednostce pływającej, dodatek za służbę w porze nocnej – Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie warunków otrzymywania dodatków do uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy celnych oraz wysokości tych dodatków.
- Funkcjonariusze celni korzystają ze zwolnienia w okresie choroby wyłącznie na podstawie zaświadczenia wystawionego przez lekarza. Komisja lekarska może w imieniu Dyrektora Izby Celnej skontrolować prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do służby – art. 130 ustawy o Służbie Celnej oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 maja 2011 r. w sprawie orzekania o stanie zdrowia wymagany do pełnienia służby na określonym stanowisku służbowym w Służbie Celnej.

Proponowane zmiany będą dyskryminować funkcjonariuszy celnych wobec funkcjonariuszy innych formacji mundurowych oraz wobec osób wykonujących pracę „cywili”:

- Zgodnie publicznymi zapewnieniami przedstawicieli Rządu RP, kwoty uzyskane z tytułu zmniejszenia świadczenia podczas chorobowego miały być przeznaczone w całości dla funkcjonariuszy, którzy pełnią służbę w ich zastępstwie. Takie zapisy przewidują zmiany przepisów w innych formacjach, natomiast w Służbie Celnej funkcjonariusz, który w wyniku absencji kolegi wykonuje obowiązki w zwiększonym wymiarze nie otrzyma za to dodatkowego wynagrodzenia. Koszty „reformy” poniosą głównie osoby, które wykonują zadania w najbardziej szkodliwych dla zdrowia warunkach i z tego względu więcej chorują. Niestety będzie to kolejny cios w tą grupę stanowisk, ponieważ są to stanowiska na oddziałach celnych i innych komórkach kontrolnych, w których aktualnie są najniższe wynagrodzenia. Paradoksalnie to wobec tych funkcjonariuszy stawiane są najwyższe wymagania, od efektów ich pracy zależy ochrona granicy oraz zwalczanie oszustw akcyzowych i w zakresie gier hazardowych i to oni są najbardziej narażeni na działania odwetowe ze strony przestępców.
- brak określenia chorób zawodowych dla funkcjonariuszy celnych wobec obowiązywania takiego wykazu dla funkcjonariuszy MSW, gdzie stwierdzenie choroby zawodowej uprawnia do 100% świadczenia w okresie chorobowego, a ponadto choroba zawodowa zwiększa świadczenie emerytalne;
- brak przepisów uprawniających do świadczenia odszkodowawczego przysługującego funkcjonariuszom celnym w razie wypadków i chorób pozostających w związku z warunkami lub właściwościami służby - doznanie uszczerbku na zdrowiu lub mieniu funkcjonariusza celnego nie powoduje odszkodowania ani prawa do świadczenia/ współfinansowania przez izbę celną kosztów usunięcia szkód. Obecnie funkcjonariusz, który uległ wypadkowi w służbie nie może liczyć na żadne świadczenia, pomoc w finansowaniu leczenia i rehabilitacji. Ze względu na obecny problem służby zdrowia, koszt leczenia ponosi z własnych środków, a dodatkowo przewiduje się, że w takiej sytuacji zostanie mu obniżone uposażenie do 80%. Znane są również przypadki ataku na funkcjonariuszy w służbie i po służbie w związku ze służbą np. pobicia. Były

przypadki zniszczenia samochodów, wysadzenia drzwi do mieszkania funkcjonariusza i inne, w których funkcjonariusze nie mieli prawa do żadnego odszkodowania;

- nieporównywalność warunków i wymagań z uprawnieniami. Funkcjonariusze celni pełnią służbę w porównywalnych warunkach jak np. funkcjonariusze Straży Granicznej, a na przejściach granicznych oddziaływanie szkodliwych warunków jest nawet dłuższe. Najbardziej narażeni na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia są funkcjonariusze na przejściach granicznych oraz w grupach mobilnych. Występuje tam łącznie po kilka czynników szkodliwych tj. zmienność temperatur (konieczność ciągłego przechodzenia z pomieszczeń ogrzewanych na zewnątrz nawet do -30°C), praca w nocy, w zanieczyszczeniu spalinami silników Diesla (nawet około 1000 samochodów ciężarowych na dobę jest odprawianych na jednym przejściu), w tym w pomieszczeniach. Spaliny silników Diesla są uznane przez Światową Organizację Zdrowia za czynnik rakotwórczy. W razie zagrożenia epidemiologicznego funkcjonariusze celni mają pierwszy bezpośredni kontakt z zagrożeniem bakteriologicznym. Wprowadzenie zmian będzie dyskryminowało funkcjonariuszy w starszym wieku, którzy utracili zdrowie w wyniku działania szkodliwych warunków służby i „w nagrodę” otrzymają zmniejszenie świadczeń na chorobowym. Taka „nagroda” spotka funkcjonariusza celnego w wieku, w jakim jego kolega z innej formacji będzie uprawniony już do emerytury;
- projekt zakłada objęcie funkcjonariuszy orzecznictwem komisji lekarskich podległych ministrowi do spraw wewnętrznych, które będą orzekać o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia służby na określonym stanowisku służbowym oraz sprawdzania prawidłowości orzekania o stanie zdrowia. Objęcie funkcjonariuszy celnych orzecznictwem komisji MSW „ma zapewnić jednolitość orzekania w odniesieniu do wszystkich służb mundurowych”. Jest to wybiórcze stosowanie zakresu działania tych komisji. Zmiany w formacjach podległych MSW zdecydowanie mniej uderzą w funkcjonariuszy na tzw. pierwszej linii. Zmian nie odczują funkcjonariusze tych formacji, których choroba jest spowodowana warunkami służby. Jest to część systemu, który współgra z przepisami emerytalnymi i rentowymi. Komisja MSW orzekając wobec funkcjonariuszy MSW o niezdolności do służby orzeka o potrzebie rehabilitacji, a rehabilitacja ma być zlecana i opłacana przez organ MSW. Projekt przewiduje także finansowanie lub dofinansowanie aktywizacji zawodowej np. studiów wyższych, studiów podyplomowych oraz kursów zawodowych. W przypadku funkcjonariuszy celnych komisja MSW orzeknie o niezdolności do służby i nic ponadto. Funkcjonariusz nie otrzyma świadczenia rehabilitacyjnego, renty, emerytury ani innych świadczeń. W razie takiego orzeczenia może oczekiwać nawet zwolnienia ze służby - pierwsza próba zwolnienia ze względu na częściową utratę zdrowia już miała miejsce. W Służbie Celnej nie ma określonych chorób zawodowych, nikt nie monitoruje ani nie bada warunków służby i ich wpływu na zdrowie. Wobec problemów służby zdrowia funkcjonariusz celny opłaca rehabilitację lub skomplikowane leczenie z własnych środków lub miesiącami a nawet latami oczekuje na termin wyznaczony przez NFZ.
- Warunki służby funkcjonariuszy celnych nie są objęte kontrolą Państwowej Inspekcji Pracy. Nie ma monitorowania ani badań występowania czynników szkodliwych, które

powodują wpływ na zdrowie funkcjonariuszy. Brak uprawnień do egzekwowania od Dyrektorów Izb Celnych przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny służby. O konieczności wprowadzenia zmian świadczy obserwowana bardzo wysoka zachorowalność na choroby nowotworowe oraz kardiologiczne.

- Brak uprawnień do zwiększonego uposażenia za służbę w godzinach nadliczbowych na zasadach porównywalnych do obowiązujących na podstawie kodeksu pracy.
- Konieczność służby w warunkach zagrażających zdrowiu i życiu funkcjonariusza.
- Brak prawa do wykonywanej przez sądy pracy kontroli przestrzegania przepisów w zakresie porównywalnym do osób zatrudnionych na podstawie kodeksu pracy.

Biorąc powyższe pod uwagę jesteśmy przekonani, że Pan Premier zrozumie jak niesprawiedliwe i niepotrzebne dla Służby Celnej są proponowane zmiany oraz poprze nasz wniosek o zaprzestanie prac nad zmianami *Ustawy o Służbie Celnej oraz Ustawy o Systemie ubezpieczeń społecznych* dotyczącymi w/w zakresu.

Z poważaniem

Sławomir Siwy

Przewodniczący

ZZ Celnicy PL

/ - /

Do wiadomości:

1. Prezydent RP Pan Bronisław Komorowski
2. Marszałek Sejmu RP Pani Ewa Kopacz
3. Przewodniczący Stałego Komitetu Rady Ministrów Pan Jacek Cichocki
4. Rzecznik Praw Obywatelskich Pani Prof. Irena Lipowicz